

PWYLLGOR CRAFFU PERFFORMIAD AC ADNODDAU CORFFORAETHOL

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 22 Rhagfyr, 2021.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd M.R. Wilson (Cadeirydd); Cynghorydd P. Drake (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr G.D.D. Carroll, R. Crowley, V.P. Driscoll, G. John, Dr. I.J. Johnson, S. Sivagnanam a J.W. Thomas

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr N. Moore (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformio ac Adnoddau), L. Burnett (Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio), P.G. King (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth), K.F. McCaffer (Aelod Cabinet dros Hamdden, y Celfyddydau a Diwylliant), L.O. Rowlands ac E. Williams (Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyfreithiol, Rheoleiddio a Chynllunio).

699 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol”.

700 YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd G.A. Cox.

701 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Tachwedd, 2021 yn cael ei gymeradwyo fel cofnod cywir, yn amodol ar y gwelliant canlynol ar dudalen 508 ynghylch sylwadau'r Cynghorydd Sivagnanam ar Strategaeth Ddrafft Hybu'r Gymraeg:

- Yn ogystal â'r sylwadau a gofnodwyd eisoes yn y cofnodion, bod y Cynghorydd Sivagnanam hefyd yn sôn yn benodol am hunanddewisiad ac ysgolion cyfrwng Cymraeg yn gweithredu fel hidlydd dosbarth canol, yn ogystal â gofyn a oedd ystadegau ar gael ar y bobl sy'n defnyddio ysgolion cyfrwng Cymraeg o ran amrywiaeth, sefyllfa economaidd-gymdeithasol ac os oeddent yn dod o gymunedau BAME.

702 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

703 CYNLLUN CYFLENWI BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANNWG 2022-23 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad o'r Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyflwyno gan y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes fel rhan o'r broses ymgynghori.

Roedd y Cynllun Cyflawni Blynyddol yn seiliedig ar Gynllun Corfforaethol 5 mlynedd y Cyngor ac roedd yn gweithredu fel 'pont' rhwng y Cynllun Corfforaethol a gweithredoedd y flwyddyn nesaf, gyda phwyslais ar chwe thema drawsbynciol:

- Prosiect Sero.
- Capasiti cymunedol.
- Caledi.
- Gofal a Chymorth.
- Trawsnewid.
- Seilwaith.

Roedd y CCB ar gyfer 2022-23 yn cyd-fynd â phedwar Amcan Lles y Cyngor. Byddai Amcanion Lles y Cynllun Corfforaethol a'r ymrwymadau cysylltiedig ar gyfer 2022/2023 fel yr amlinellir yn y Cynllun Cyflawni Blynyddol drafft yn cael eu hadlewyrchu yn y Cynlluniau Gwasanaeth ar gyfer 2022-2023 a fyddai'n cael eu cyflwyno i'r Pwyllgorau Craffu perthnasol yn y Flwyddyn Newydd ynghyd â'r targedau arfaethedig ar gyfer gwella gwasanaethau ar gyfer 2022-23.

Dechreuodd proses ymgynghori ynghylch y Cynllun Cyflawni Blynyddol drafft ar 29 Tachwedd 2021 a byddai'n rhedeg hyd at 9 Ionawr 2022. Byddai hyn yn cynnwys y cyhoedd, partneriaid, staff, Undebau Llafur, Cynghorau Tref a Chymuned a chyflwyniad i'r holl bwyllgorau craffu. Byddai'r CCB wedyn yn cael ei ddiwygio ac yn mynd yn ôl at Graffu, yna ymlaen i'r Cabinet a'r Cyngor Llawn.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiwn dilynol gan y Pwyllgor:

- Dywedodd y Cynghorydd Dr Johnson fod y CCB, ar y cyfan, yn dangos ehangder y gwaith a wnaed gan y Cyngor ond bod angen 'miniogi' yr iaith ac osgoi gormod o 'eiriau byrion' wrth sôn am y gwahanol allbynnau o fewn y CCB a'r adroddiad, yn ogystal â mireinio'r hyn a oedd yn cyfrif fel allbwn.
- Gofynnodd y Cadeirydd am ragor o wybodaeth am sawl agwedd o fewn y Cynllun, megis cyflawni ar gyfer blwyddyn tri o Gynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor, cyflawni statws Cyfeillgar i Oedran i'r Fro a gwaith cynnydd fel rhan o gamau gweithredu cenedlaethol ynghylch cydraddoldeb hiliol, cyfeiriadedd rhywiol a hunaniaeth o ran rhywedd a sut yr oedd y Cyngor yn bwrw ymlaen â hynny ar hyn o bryd, yn ogystal â'r Cynllun Symud Mwy, Bwyta'n Dda ac ehangu 'Eich Dewis'. Gofynnodd i'r Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes i ddod yn ôl i'r Pwyllgor gydag atebion i'r rhain yn

ddiweddarach. Yn y cyfamser, eglurodd y Pennaeth Gwasanaeth fod rhywfaint o arian wedi'i sicrhau ar gyfer statws Cyfeillgar i Oedran gan Lywodraeth Cymru (LIC) a oedd yn cefnogi'r cais a'r broses i gael ei chydabod fel un sy'n ystyriol o oedran ar y cyd â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Ar gyfer Symud Mwy, Bwyta'n Dda, roedd gwaith yn cael ei wneud gyda'r Cwmni 'Big Fresh' mewn ysgolion.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried y cyfeiriad, yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddynt

ARGYMHELLWYD – DYLLID nodi'r Cynllun Cyflenwi Blynyddol draft.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

704 ADRODDIAD MONITRO CYNLLUN CYFLENWI BLYNYDDOL: PERFFORMIAD CHWARTER 2 2021/22 (RG) –

Diben yr adroddiad, fel yr amlinellwyd gan y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes, oedd cyflwyno canlyniadau perfformiad Chwarter 2 ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill, 2021 i 30 Medi, 2021 wrth gyflawni ymrwymadau'r Cynllun Cyflawni Blynyddol, fel sy'n cyd-fynd ag Amcanion Lles y Cynllun Corfforaethol.

Cyflwynodd yr adroddiad perfformiad gynnydd yn Chwarter 2 (1 Ebrill i 30 Medi 2021) tuag at gyflawni ymrwymadau'r Cynllun Cyflawni Blynyddol (2021/22) fel sy'n cyd-fynd ag Amcanion Lles y Cynllun Corfforaethol.

Gwnaed cynnydd cadarnhaol o ran cyflawni'r ymrwymadau yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r Cynllun Cyflawni Blynyddol (2021/22). Roedd y perfformiad wedi cyfrannu at statws GWYRDD cyffredinol ar gyfer y Cynllun yn Chwarter 2 (Ch2).

Priodolwyd statws perfformiad Gwyrdd i bob un o'r 4 Amcan Llesiant y Cynllun Corfforaethol yn Ch2 i adlewyrchu'r cynnydd a wnaed hyd yma. Roedd hyn yn gadarnhaol o ystyried yr heriau parhaus sy'n deillio o'r pandemig.

Fel rhan o hyn, cafwyd nifer o gyflawniadau a oedd yn ymwneud yn uniongyrchol â chylch gwaith y Pwyllgor, a oedd yn cynnwys ymgysylltu'n llwyddiannus â thrigolion ledled y Fro drwy danysgrifiadau cyswllt cyfryngau cymdeithasol a'r Fro, datryswyd 89.5% o ymholiadau cwsmeriaid i Gyswllt Un Fro ar y cyswllt cyntaf â'r gwaith parhaus o osod pwyntiau gwefru cerbydau trydan gyda gwaith a wnaed i'r seilwaith adeiladau i ddarparu ar gyfer y pwyntiau gwefru yn yr Alpau a'r Swyddfeydd Dinesig.

Tynnwyd sylw'r Pwyllgor at yr eithriadau perthnasol a ystyriwyd ar hyn o bryd yn Goch a'r meysydd i'w gwella a'r rhesymau dros y rhain h.y. roedd prosiect adnewyddu Cyswllt Un Fro wedi'i ohirio oherwydd capasiti mewnol ac allanol ac roedd materion cyflenwi a gwaith ar y gweill i ddiwygio'r Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Lleol a oedd wedi'i gohirio tra'n aros am arweiniad gan Lywodraeth Cymru.

O ran Diweddariad Adfer y Coronafeirws, un eitem allweddol i'w nodi oedd y gwaith a oedd ar y gweill i adolygu'r tri phrif adeilad swyddfa gorfforaethol a sut y gellir eu defnyddio yn y dyfodol i gefnogi model hybrid o weithio rhwng y cartref a swyddfa staff y Cyngor.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, cafodd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol eu codi gan y Pwyllgor:

- Cododd y Cynghorydd John fater un maes y manylir arno fel un y mae angen ei wella, sef Trosglwyddo Asedau i sefydliadau eraill weithredu cyfleusterau megis meysydd chwaraeon, parciau ac ati. Roedd hwn yn faes i'w wella'n barhaus, a themlai'r Cynghorydd fod angen edrych ar hyn eto, oherwydd y pwysau yr oedd clybiau chwaraeon ac eraill yn eu profi oherwydd y pandemig. Yr oedd gan y Cynghorydd rai syniadau ar hyn yr hoffai eu trafod gyda'r Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes a'i dîm yn y Flwyddyn Newydd.
- Gofynnodd y Cynghorydd Dr Johnson am y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed o ran ymgysylltu â rhanddeiliaid i lywio adolygiad o fodelu gwasanaethau ym maes gofal cymdeithasol a'r Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd yn y dyfodol. Byddai'r Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes yn casglu'r wybodaeth berthnasol gan yr adrannau dan sylw ac yn dosbarthu hyn i'r Pwyllgor.
- Cododd y Cadeirydd nifer o gwestiynau yn ymwneud â Chyswllt y Fro, niferoedd Twitter, Cyfamod y Lluoedd Arfog, Grŵp Dementia a Chyfnwidfa Cogan. Bydd y Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes yn casglu'r wybodaeth berthnasol ac yn dosbarthu hyn i'r Pwyllgor. Er y cadarnhawyd bod gan gyfrif Twitter Saesneg corfforaethol y Cyngor tua 21,500 o ddilynwyr ar hyn o bryd.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddo,

ARGYMHELLWYD –

(1) NODI'R canlyniadau perfformiad a chynnydd tuag at gyflawni ymrwymadau Cynllun Cyflawni Blyneddol 2021/22 fel y bônt yn alinio ag Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol y Cyngor o fewn cylch gwaith y Pwyllgor.

(2) NODI'R camau adferol sydd i'w cymryd i fynd i'r afael â meysydd lle mae tanberfformiad ac i fynd i'r afael â'r heriau allweddol a nodwyd yng nghylch gwaith y Pwyllgor.

(3) NODI'R cynnydd sy'n cael ei wneud drwy strategaeth adfer y Cyngor a chynlluniau Adfer y Gyfarwyddiaeth mewn ymateb i bandemig parhaus y Coronafeirws.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-3) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

705 MONITRO REFENIW AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL I 30 MEDI 2021 A CHYLLIDEB DDIWYGIEDIG 2021/22 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyflwyno gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151, yn amlinellu'r sefyllfa o ran monitro'r gyllideb refeniw ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill a 30 Medi 2021, gan ystyried effaith barhaus y pandemig ar gyllid y Cyngor.

Parhaodd y sefyllfa refeniw ar gyfer 2021 / 22 i fod yn heriol i'r Cyngor yn weithredol ac yn ariannol oherwydd effaith barhaus y pandemig. Roedd y cyllid yn parhau i fod ar gael gan Lywodraeth Cymru (LIC) i dalu am y pwysau ariannol hyd at ddiwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, roedd rhywfaint o'r cyllid yn newid a byddai'r cyllid, er enghraifft, ar gyfer gofal cymdeithasol yn cael ei ddileu rhwng nawr a diwedd y flwyddyn ariannol.

Parhaodd y Cyngor i wneud hawliadau misol am wariant, a hawliadau chwarterol am golli incwm gan Lywodraeth Cymru ar gyfer materion sy'n ymwneud â COVID-19.

Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, adolygwyd y gyllideb wreiddiol fel arfer ar gyfer unrhyw addasiadau gofynnol ac roedd cyllideb ddiwygiedig wedi'i chyfrifo ac fe'i dangoswyd yn yr adroddiad. Nid oedd yr addasiadau a wnaed yn effeithio ar sefyllfa net gyffredinol y Cyngor. Addasiadau cyfrifyddu yn unig oeddent yn bennaf y tu allan i reolaeth y gwasanaethau neu'n cael eu trosglwyddo rhwng gwasanaethau.

At hynny, adroddwyd am orwariant bach ar gyfer Dysgu a Sgiliau, yn ogystal ag ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Amgylchedd a Thai a fyddai'n cael eu talu o'u priod gronfeydd wrth gefn.

Rhagwelwyd hefyd gydbwysedd ffafriol ar y gyllideb polisi cyffredinol gyda £2m yn ymwneud â thaliadau cyfalaf ac amcangyfrifon cyfredol yn rhagweld y byddai cyllideb y Dreth Gyngor yn alldro gyda gwarded wrth gasglu £2m.

Oherwydd yr ansicrwydd ynghylch lefel y setliad a gwerth y pwysau cost a nodwyd ac a adroddwyd, cynigiwyd bod y swm wedi'i drosglwyddo i Gronfa'r Cyngor a byddai'n cael ei ddefnyddio gan Weithgor y Gyllideb pan oedd yn ystyried yr holl ffactorau wrth lunio cyllideb refeniw a chyfalaf gytbwys ar gyfer y cynigion terfynol a fyddai'n cael eu cyflwyno i'r Cabinet a'r Cyngor ym mis Chwefror a Mawrth 2022.

Yn olaf, pennwyd targed effeithlonrwydd o £500 mil ar gyfer y Cyngor ar gyfer 2021/22, gyda diffyg yn erbyn y targed hwn yn dangos ar hyn o bryd.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol gan y Pwyllgor:

- Gofynnodd y Cynghorydd Dr Johnson am ragor o wybodaeth am y sefyllfa ffafriol o £4 miliwn a adroddwyd ar gyfer Polisi Cyffredinol ac o ran elfen Treth y Cyngor, a oedd hyn yn adferiad o'r llynedd neu gasgliad ychwanegol eleni ac am esboniad ynghylch yr elfen taliadau cyfalaf. O ran taliadau cyfalaf, esboniwyd bod y tanwariant o ganlyniad i orfod benthycu llai gan y Cyngor ac felly roedd yn gallu benthycu'n fewnol eleni, gan arbed arian. O ran y sefyllfa

ffafriol o ran y dreth Gyngor, mae'r Cyngor wedi cynyddu'r broses o gasglu ôl-ddyledion. Mae'r ôl-ddyledion wedi gostwng o ddechrau'r flwyddyn o £2 filiwn a hefyd bu gostyngiad yn nifer yr eiddo eithriedig ac mae nifer yr eiddo yn y Fro wedi cynyddu mewn gwirionedd, felly roedd yn gyfuniad o ffactorau a oedd wedi arwain at y sefyllfa bresennol.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddo,

ARGYMHELLWYD –

- (1) BOD y sefyllfa o ran Cyllideb Refiniw 2021/22 yr Awdurdod gael ei nodi.
- (2) BOD y gyllideb refeniw ddiwygiedig ar gyfer 2021/22 fel y nodir yn Atodiad 1 l dylid nodi'r adroddiad.

Rheswm dros yr argymhellion

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

706 MONITRO CYFALAF AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL I 30 MEDI, 2021 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyflwyno gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151.

Amlinellodd y Pennaeth Cyllid Dros Dro sefyllfa bresennol y Rhaglen Gyfalaf a thynnodd sylw at y costau cynyddol ar gynlluniau cyfalaf oherwydd cynnydd mewn prisiau ar gyfer costau cyfarpar a deunyddiau. Roeddent hefyd yn tynnu sylw at y cyllid a gafwyd gan Lywodraeth Cymru i ariannu rhai mentrau, megis Pod Bwyd Penarth a Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar yn ogystal â thrwy arian a106 a'r Gronfa Trafnidiaeth Leol.

Darparwyd manylion am gynlluniau cyfalaf, yn ogystal â defnyddio pwerau brys ac awdurdod dirprwyedig yn y maes hwn hefyd yn yr adroddiad.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol gan y Pwyllgor:

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Carroll at Gysgodfan Bws Llandochau, a ariennir drwy arian a106. Roedd y gysgodfan bws wedi'i difrodi ac wedi bod allan o wasanaeth am 12 mis, a gafodd effaith ar yr henoed a'r rhai sy'n agored i niwed yn y gymuned leol. Byddai'r Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151 a'r Rheolwr Gyfarwyddwr yn mynd ag ef yn ôl i'r swyddogion a'r timau perthnasol. Rhannodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth y pryderon a godwyd, ac esboniodd fod yr oedi wrth atgyweirio yn ganlyniad i gytundebau yswiriant a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi. Rhagwelwyd y bydd yn cael ei gwblhau ym mis Chwefror 2022 ar yr amod y gellid datrys y materion a ddisgrifiwyd.

- Gofynnodd y Cyngorydd Dr Johnson am Ysgol Sant Baruc a'r safle newydd ar Lannau'r Barri, y materion parhaus yno a'r effaith ar yr amserlen ar gyfer cyllid Band B. Atebodd y Rheolwr Gyfarwyddwr fod y Cyngor yn rhwystredig iawn ynghylch yr oedi gyda'r consortiwm dan sylw ac roeddent yn ceisio bwrw ymlaen â'r mater hwn ar frys. Pe na bai cynnydd pellach yn fuan, yna byddai'r Cyngor yn ceisio mynd â'r safle yn ôl o'r consortiwm a chyflwyno'r ysgol ei hun, gyda'r Cyngor yn meddu ar hanes da o ddarparu ysgolion Band B yr 21ain Ganrif a darparu'r ysgol ddi-garbon gyntaf yng Nghymru. Roedd rhywfaint o gynnydd yn cael ei wneud yn awr, ac roedd amseroedd a therfynau amser penodol yn edrych i gael eu pennu, ond roedd yn annhebygol y byddai'r ysgol yn cael ei chwblhau tan ganol 2023. Ni fyddai'r oedi'n effeithio ar gyllid Band B ychwaith, er y gallai'r oedi gael effaith o ran costau materol (oherwydd cynnydd o faterion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi) ond roedd hyn yn rhywbeth yr oedd y Cyngor yn gweithio ar rannu â'r consortiwm. Ategodd y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio sylwadau'r Gyfarwyddwyr Rheoli a dywedodd y byddai'r Cyngor yn cymryd camau cyfreithiol i fynd â'r safle yn ôl pe bai angen.
- O ran ymholiad y Cyngorydd Dr Johnson ar Gyfnewidfa Doc y Barri a'r gofynion ariannu / gwario dan sylw, byddai'r Rheolwr Gyfarwyddwr a / neu'r Pennaeth Cyllid Dros Dro yn dod yn ôl i'r pwyllgor ar ateb ar gyfer hyn.
- Soniodd y Cyngorydd John am yr oedi parhaus i atgyweirio safleoedd fel Safle Bws Trebefered ac yn Llandochau oherwydd y pandemig a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi, gyda'r rhain o bosibl yn llithro i'r flwyddyn ariannol newydd.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad sydd ynddo,

ARGYMHELLWYD –

- (1) NODI'R cynnydd a wnaed ar Raglen Gyfalaf 2021/22.
- (2) NODI'R defnydd o Awdurdod Dirprwyedig y cyfeirir ato yn yr adroddiad.
- (3) NODI'R defnydd o Bwerau Brys y cyfeirir ato yn yr adroddiad.
- (4) NODI'R newidiadau i raglen Gyfalaf 2021/22 a blynyddoedd i ddod, y cyfeirir atynt yn yr adroddiad.

Rheswm dros yr argymhellion

- (1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

707 ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN RHEOLI'R TRYSORLYS 2021/22 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd, 2021 ei gyflwyno gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151 a amlinellodd yr ystod o ddylanwadau allanol a oedd wedi effeithio ar weithgarwch rheoli trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn, yn

amrywio o bandemig COVID-19, i gyfraddau llog y DU a pherfformiad y prif economiau byd-eang, yn ogystal â chostau cynyddol ynni ac amharu ar gadwyni cyflenwi byd-eang a lleol.

Nodyn penodol, oedd yr amcangyfrif diwygiedig ar gyfer benthyciadau newydd sydd eu hangen i gefnogi'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2021/22 sef £11.805M (£3.429M a gefnogwyd), ond gallai'r swm hwn amrywio yn dibynnu ar ddarparu a chyllido cynlluniau allweddol y rhaglen gyfalaf megis cynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai (CRT), er mai'r bwriad, fel y nodwyd eisoes, oedd benthycia'n fewnol eleni.

Strategaeth fuddsoddi'r Cyngor oedd sicrhau'r elw gorau ar ystod mor eang â phosibl o opsiynau buddsoddiadau h.y. Cyfleuster Adnau Rheoli Dyledion, Awdurdodau Lleol, Biliau'r Trysorlys, Cronfeydd y Farchnad Arian a Chyfrifon Mynediad Instant Lloyds yn ogystal â buddsoddi gyda Santander Bank PLC yn ddiweddar drwy gyfrif hysbysiad dychwelyd uchel.

Cynigiodd yr Awdurdod ymestyn cyfnod aeddfedrwydd benthyciadau i Awdurdodau Lleol eraill o 365 diwrnod i 2 flynedd. Uchafswm yr adnau fesul sefydliad fyddai £5m ac o ystyried yr amcanestyniadau wrth gefn, cynigiwyd y dylid cyfyngu'r uchafswm a fuddsoddir dros 364 diwrnod i gyfanswm o £10m.

Roedd holl weithgarwch Rheoli'r Trysorlys yn cydymffurfio â chod ymarfer CIPFA a'r holl ddarpariaethau deddfwriaethol perthnasol eraill.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol gan y Pwyllgor:

- Holodd y Cyngorydd Dr Johnson effaith y cynnydd diweddar gan Fanc Lloegr yn ei gyfradd sylfaenol neu fanc ar y Cyngor, a gadarnhawyd mai dim ond effaith gymharol fach a gafodd ar y Fro h.y. roedd y Swyddfa Rheoli Dyledion wedi mynd o gyfradd llog negyddol i 0.3 – 0.7 %, a oedd yn tanlinellu'r angen parhaus i'r Cyngor arallgyfeirio ac ehangu ei fuddsoddiadau.
- Soniodd y Cyngorydd Driscoll am y gwahaniaeth sylweddol rhwng yr incwm a gafodd y Cyngor o fenthycia o'i gymharu â'r cyfraddau sy'n cael eu talu am fenthyciadau'r Cyngor a gofynnodd a ellid dod â'r rhain yn agosach at ei gilydd ac a fyddai cyfradd y benthyciadau'n parhau i fod yn sefydlog. Esboniwyd bod y benthyciadau tymor hwy o dan gyfradd sefydlog na fyddai'n newid, ac ymdrechodd y Cyngor i sicrhau nad oedd buddsoddiadau, ac ati, o dan gyfraddau negyddol neu andwyol.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddo,

ARGYMHELLWYD – DYLID nodi adroddiad canol blwyddyn Rheoli'r Trysorlys am y cyfnod 1 Ebrill, 2021 i 30 Medi, 2021.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

708 CYNIGION CYLLIDEB REFENIW CYCHWYNNOL 2022/23 A CHYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2021/22 I 2024/25 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyflwyno gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151.

Fel rhan o hyn, cyflwynodd y Pennaeth Cyllid Dros Dro'r ddata diweddaraf yn dilyn cyhoeddi setliad (dros dro) Llywodraeth Cymru, gydag uchafbwyntiau megis:

- Roedd hyn yn gynydd o 10.51%, a oedd yn setliad uwch na'r cyfartaledd ac yn cyfateb i £17.695M.
- Roedd hyn yn cynnwys cyllid ar gyfer Yswiriant Gwladol, Cyflog/Pensiwn Athrawon 21/22 a 22/23.
- Byddai angen egluro cyfeiriad Llywodraeth Cymru at y setliad hwn yn awr gan gynnwys Cyllid Caledi'r Pandemig.
- Roedd Asesiadau Gwario Safonol (AGS) wedi cynyddu £21.45M neu gan 8%.
- Byddai angen diwygio rhai o'r diffyg refeniw a'r pwysau cost a gyfrifwyd yn flaenorol yn awr oherwydd y setliad newydd (ar hyn o bryd roedd pwysau cost net yn £27m).
- Amlinellwyd y gwahanol opsiynau / senarios ar gyfer cynnydd yn y dreth gyngor.
- Roedd cyllid grant yn ddarlun cymysg, yn amrywio o ostyngiadau mewn meysydd fel Lleihau maint Dosbarthiadau Babanod i gynydd mewn meysydd eraill, h.y. Grant Plant a Chymunedau, er bod y rhain ar lefel Cymru gyfan a byddai manylion mwy pendant am gyllid yn dod drwodd yn yr wythnosau i ddod gan Lywodraeth Cymru.
- Roedd y setliad hefyd yn cynnwys cyllid i Gynghorau Cymru ynghylch talu'r Cyflog Byw Gwirioneddol i staff Gofal Cymdeithasol, ehangu Prydau Ysgol am Ddim yn ogystal ag ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar a Gofal Plant, lle byddai angen rhagor o wybodaeth gan Lywodraeth Cymru hefyd.
- Roedd hefyd yn ymddangos y byddai Llywodraeth Cymru yn caniatáu i'r Cyngor hawlio ymlaen llaw am archebu bloc ar gyfer y flwyddyn nesaf ar gyfer ei ddarpariaeth digartrefedd, gan leihau'r pwysau cost o £2m yn y maes hwn pe caniateid y 12 mis llawn.
- Amlinellwyd materion eraill, megis cynnwys pwysau cost y Gwasanaeth Tân o £175,000 a'r angen i ailedrych ar bwysau costau cludiant i'r ysgol.
- Er ei bod yn well na'r disgwyl, roedd y setliad refeniw yn dal i arwain at ddiffyg cyllid a byddai gwaith pellach yn cael ei wneud i gydbwyso'r gyllideb, a allai olygu bod angen defnyddio'r cronfeydd wrth gefn presennol.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol gan y Pwyllgor:

- Dywedodd y Cynghorydd John fod y setliad yn llawer gwell na'r disgwyl a chyfeiriodd at y materion a godwyd yng nghyfarfod Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio a'r pwysigrwydd i ariannu pwysau costau sy'n

ymwneud â gwasanaethau statudol fel Gwastraff, a Chynnal a Chadw Priffyrdd.

- Cododd y Cynghorydd Dr Johnson nifer o faterion, gan gynnwys darpariaeth prydau ysgol am ddim a'r angen am gyllid digonol, mwy o wybodaeth am y sefyllfa o ran y Gronfa Gofal Canolraddol a gwnaeth sylwadau ar gysondeb y ffigurau sy'n gysylltiedig â'r setliad, gyda chyfanswm Llywodraeth Cymru a'r Fro ychydig yn wahanol ac wedi'i addasu. Dywedodd y Swyddog Cyllid Interim y byddai'r Pwyllgor yn craffu'n ychwanegol ar gynigion terfynol y gyllideb refeniw. O ran y Gronfa, byddai angen eglurder pellach gan Lywodraeth Cymru i ganfod beth fyddai lefel y cyllid a beth oedd y meini prawf ar gyfer hyn. O ran cysondeb ffigurau'r setliad cyffredinol, nododd mai'r gwahaniaeth a ddangoswyd oedd cymharu Cyllid Allanol Cyfunol (CAC) y llynedd â ffigurau CAC newydd a Llywodraeth Cymru yn cynnwys addasiadau felly roedd y gwahaniaeth rhwng ffigurau'r Cyngor a Llywodraeth Cymru
- Roedd y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio am ychwanegu bod y Cyngor yn wynebu rhai penderfyniadau heriol wrth symud ymlaen, gyda phwysau cost sylweddol na fyddai setliad Llywodraeth Cymru yn eu cwmpasu'n llawn, megis Addysg, ond roedd hyn yn cynnwys mesurau a fyddai'n arwain at gam enfawr ymlaen, megis ymestyn prydau ysgol am ddim i ysgolion cynradd, yn ogystal â'r ymgyrch dros fwy o weithgareddau ar ôl ysgol a mentrau bwyd iach, byddai cynlluniau peilot o'r fath a chamau arloesol eraill hefyd yn helpu i ddenu cyllid pellach a fyddai o fudd.
- Cododd y Cadeirydd nifer o faterion hefyd, yn ymwneud â'r effaith (h.y. gan Lywodraeth y DU) ar oblygiadau ariannu a chost cynlluniau pensiynau'r sector cyhoeddus (CPLIL ac Athrawon) o ganlyniad i 'ddyfarniad McCloud', pwysigrwydd parhaus cynnal cronfeydd iach wrth gefn er mwyn ariannu gwahanol gynlluniau'r Cyngor a'u 'hailbroffilio os oes angen, cyfeiriad teithio mynegeion prisiau defnyddwyr a manwerthu ar bwysau cost, yn ogystal â phwysleisio bod angen i'r pwyllgorau craffu eraill dynnu sylw at feysydd ariannu â blaenoriaeth a'r meysydd hynny y gellid eu hailflaenoriaethu ac felly lle gellid gwneud arbedion. O ran penderfyniad McCloud, eglurodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth ei fod yn eistedd ar Fwrdd Pensiwn Caerdydd a'r Fro a byddai'r penderfyniad hwn yn rhan o'r ailbrisiu gwerth actiwaraid tair blynedd a oedd yn ddyledus o ddiwedd y flwyddyn ariannol hon; er mai ei dybiaeth oedd na fyddai'n cael ei fodloni gan Lywodraeth y DU ond gan y gronfa pensiwn a bydd hynny'n un o'i phwysau cost. At hynny, gallai 'lefelu' disgwyliad oes olygu efallai na fydd angen addasu cyfraniadau pensiwn cyflogwyr yn sylweddol ac felly nid yw'n bryder uniongyrchol o safbwynt refeniw'r Cyngor.
- Yn olaf, gwnaeth y Cynghorydd Carroll y pwynt y byddai'r cynnydd o 10.6% fel rhan o setliad Llywodraeth Cymru, gobeithio, yn cael ei 'drosglwyddo' i drethdalwyr y Cyngor megis drwy bennu cyfraddau treth y cyngor is.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad sydd ynddo,

ARGYMHELLWYD –

- (1) BOD y Cabinet yn cael gwybod am sylwadau'r Pwyllgor i'w hystyried fel rhan o'r broses ymgynghori ar gyfer cynigion cychwynnol y gyllideb refeniw ar gyfer 2022/23 a chynigion terfynol y gyllideb ar gyfer 2022/23.
- (2) BOD y Pwyllgor yn cefnogi'r pwyslais a roddwyd ar bwysigrwydd pwysau costau ariannu sy'n ymwneud â Chynnal a Chadw Priffyrdd, fel yr argymhellwyd gan Bwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio.
- (3) BOD argymhellion Pwyllgorau Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio, Byw'n Iach a Gofal Cymdeithasol a Chartrefi a Chymunedau Diogel yn fel uchod ynglŷn â'r adroddiad, yn cael eu nodi.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Er mwyn i'r Cabinet gael gwybod am sylwadau'r Pwyllgor Craffu ar Berfformiad Corfforaethol ac Adnoddau cyn gwneud cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb.
- (2) Er mwyn i'r Cabinet gael gwybod am argymhellion y Pwyllgorau Craffu perthnasol cyn gwneud cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb.
- (3) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

709 CYNIGION CYLLIDEB CYCHWYNNOL Y CYFRIF REFENIW TAI (HRA) 2022/23 A'R GYLLIDEB DDIWYGIEDIG 2021/22 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd, 2021 ei amlinellu gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro

Roedd y gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2021/22 yn cynnwys newid sylweddol o warged o £25 mil i ddiffyg o £11.085m, y rheswm am hyn oedd ar ddiwedd 2021, roedd cronfa'r CRT yn uwch nag a ragwelwyd oherwydd y tanwariant yn y flwyddyn. Felly, er mwyn dod â lefel y gronfa wrth gefn yn ôl yn unol â'r lefel a ragwelir yn y cynllun busnes, byddai angen cynyddu gwariant refeniw drwy gynnydd yn y cyfraniadau refeniw i ariannu gwariant cyfalaf a thrwy wneud hyn byddai'r gwariant ychwanegol yn cael ei dynnu i lawr o gronfa'r CRT gan ddod ag ef yn ôl yn unol â'r lle yr oedd y Cyngor wedi cynllunio.

Bu newid hefyd yn y cynnydd mewn dyled wael / darpariaeth dyledion amheus (roedd y swm wedi gostwng) ac yn y Gwariant Cyfalaf a ariannwyd o'r Cyfrif Refeniw (CERA), wedi'i ailgyfrifo ar £18.786m, sef cynnydd o £12.394m.

O ran y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2022/23, nid oedd lefel y cynnydd mewn rhent yn cael ei hadnabod eto gan nad oedd y polisi rhent wedi'i dderbyn gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd ond byddai'n cael ei gynnwys yn yr adroddiad terfynol.

Byddai'r adroddiad terfynol yn mynd i'r Cabinet ym mis Chwefror a byddai'n mynd i'r Cyngor llawn ym mis Mawrth ac ar yr un pryd byddai'r Cynllun Busnes Tai, a fyddai'n

cael ei ddiwygio, hefyd yn mynd i'r Cabinet ym mis Chwefror, a byddai angen cymeradwyaeth y Cyngor arno ym mis Mawrth.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, codwyd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol gan y Pwyllgor:

- Gofynnodd y Cynghorydd Dr Johnson a fyddai cyfraniadau CERA yn cael eu gwneud gan fod y cronfeydd wrth gefn wedi cronni dros y blynyddoedd diwethaf ar ddiwedd y flwyddyn, ac esboniwyd mai £31m oedd y gwariant rhagamcanol presennol ar gyfer y CRT ac felly cynigiwyd y byddai CERA yn codi hyd at £18.7m ac felly byddai angen codi llai o fenthyciadau.
- O ran cwestiwn arall y Cynghorydd ynghylch darpariaeth dyledion gwael, yr esboniad a roddwyd oedd bod y ffigur wedi'i ddiwygio wrth edrych ar yr amcanestyniad blynyddol a byddai'r Cyngor yn ceisio ei leihau o'r 6% a ddangosir ar y Cynllun Busnes Tai (a osodwyd yn wreiddiol i'r lefel honno oherwydd yr ansicrwydd ynghylch diwygiadau lles) i 3 %.
- Gofynnodd y Cynghorydd a'r Cadeirydd a ellid diweddarau'r Pwyllgor yn rheolaidd ar sefyllfa'r CERA a'r gronfa CRT wrth symud ymlaen, megis ym mis Mawrth 2022, ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad sydd ynddo,

ARGYMHELLWYD –

(1) RHOI gwybod i'r Cabinet am sylwadau'r Pwyllgor ar gynnig cyllideb cychwynnol y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2022/23.

(2) BOD y Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol yn derbyn diweddariad ym mis Mawrth 2022 ar statws y Gwariant Cyfalaf a ariennir o'r Cyfrif Refeniw (CERA).

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Er mwyn i'r Cabinet gael ei hysbysu o sylwadau'r Pwyllgor Craffu cyn gwneud cynnig terfynol ar y gyllideb.

(2) Bod y Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol yn cael ei ddiweddarau ar statws CERA.

710 CYNIGION RHAGLEN GYFALAF CYCHWYNNOL 2022/23 I 2026/27 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyfeirio at y Pwyllgor gan y Pennaeth Cyllid Dros Dro / Swyddog A151 ar y cyd â'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Cyfrifeg.

Bu gostyngiad o ran cyllid cyfalaf cyffredinol yn 2021/22, sy'n golygu adnewyddu asedau heb eu neilltuo o £1.068M yn 2022/23. Fodd bynnag, o 2022/24 ymlaen

byddai cyllid ledled Cymru yn dechrau cynyddu eto, a byddai arian ar gyfer datgarboneiddio hefyd yn cael ei ddarparu.

Y materion allweddol o ran cyllid cyfalaf a dyrannu adnoddau cyfyngedig i'r Cyngor oedd lefel y cyllid sydd ei angen ar gyfer rhoi wyneb newydd ar ffyrdd, trosglwyddo gwastraff a'r cynlluniau parcio fflyd. Cafwyd cynnydd posibl hefyd mewn costau ar gyfer Rhaglen Ysgolion yr 21 Ganrif o ganlyniad i'r cynnydd mewn costau adeiladu, deunyddiau, cludiant ac ati, ac roedd y Cyngor yn gwneud cais i Lywodraeth Cymru am arian ychwanegol lle bynnag y bo modd, ond efallai y bydd angen rhywfaint o arian cyfatebol gan y Cyngor fel rhan o'r cynlluniau hynny.

Cyfanswm y ceisiadau cyfalaf presennol oedd £16m ac felly roedd angen i'r Cyngor adolygu'r rhain yn gadarn ac edrych ar wahanol opsiynau gan gynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn, derbyniadau cyfalaf a gwneud cais am ffynonellau cyllid amgen, yn ogystal ag ystyried gwthio rhai o'r cynlluniau yn ôl i 2023/24 neu'r tu hwnt pan fyddai'r sefyllfa ariannu'n cael ei gwella.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, cafodd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol eu codi gan y Pwyllgor:

- Cyfeiriodd y Cyngorydd Dr Johnson at Gynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) mewn perthynas â'r Rhaglen Gyfalaf a'r newid i hyn o ddiwedd Band B Rhaglen Ysgolion yr 21 Ganrif o ran amserlenni, ac ati. Dywedodd y Pennaeth Cyllid Dros Dro / A151 fod ysgolion cyfrwng Cymraeg yn cael eu hystyried fel rhan o'r rhaglen wrth symud ymlaen a bod mwy o fanylion am hyn wedi'u rhannu ag aelodau'r Pwyllgor drwy e-bost. Dymunai'r Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio sicrhau'r Cyngorydd fod ystod eang o ystyriaethau ar gyfer y newid o Ysgolion yr 21 Ganrif i Gynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg, yn enwedig y meini prawf sydd i'w rhoi gan Lywodraeth Cymru h.y. edrych ar ailadeiladu neu ôl-ffitio ysgolion presennol o ran polisïau carbon niwtral. Roedd y Fro 'ar y blaen' ynglŷn ag adeiladu ysgolion fel rhan o Raglen Ysgolion yr 21 Ganrif, a fyddai'n rhoi mwy o gyfle i'r Cyngor edrych ar adeiladu neu ddatblygu pellach ar ddiwedd y Rhaglen Ysgolion yr 21 Ganrif, pe bai cyllid ar gael.
- Cyfeiriodd y Cyngorydd John at yr argymhelliad a godwyd yng nghyfarfod Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio ynghylch pwysigrwydd blaenoriaethu ceisiadau cyfalaf o fewn ardal Gwasanaethau Cymdogaeth sy'n ymwneud â gwasanaethau statudol fel Cynnal a Chadw Gwastraff a Phrifyrdd a chyfeiriodd at y wal anghymhelliad ger y briffordd yn Nhrebefered fel enghraifft o ble roedd angen cyllid cyfalaf fwyaf er diogelwch gyrrwyr a cherddwyr.
- Roedd y Cadeirydd am ychwanegu, oherwydd y sefyllfa bresennol o ran cyllid cyfalaf, y gallai fod angen ailbroffilio rhai cynlluniau cyfalaf dros fwy o flynyddoedd wrth symud ymlaen ac edrych ar y rheolau ynghylch caffael er mwyn gwneud rhai arbedion, yn ogystal â ffynonellau cyllid amgen. Gall arwynebu ffyrdd, rheoli gwastraff a phrosiectau tebyg eraill arwain at gostau ar y dechrau ond yn y pen draw cyflawnodd arbedion h.y. drwy leihau costau cynnal a chadw yn y tymor hwy ac atal y Cyngor rhag cael cosbau am ailgylchu.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad sydd ynddo,

ARGYMHELLWYD –

(1) RHOI gwybod i'r Cabinet am sylwadau'r Pwyllgor ar Gynigion y Rhaglen Gyfalaf Cychwynnol ar gyfer 2022/23 I 2026/27.

(2) BOD y Pwyllgor yn cefnogi'r pwyslais a roddwyd ar bwysigrwydd blaenoriaethu ceisiadau cyfalaf y Gwasanaethau Cymdogaeth sy'n ymwneud â gwasanaethau statudol fel Gwastraff a Chynnal a Chadw Priffyrdd, fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor Craffu ar yr Amgylchedd ac Adfywio er mwyn lleihau risg a gwella iechyd a diogelwch y cyhoedd.

(3) DYLID nodi argymhelliad y Pwyllgor Craffu Byw'n Iach a Gofal Cymdeithasol ynghylch yr adroddiad.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Er mwyn i'r Cabinet gael ei hysbysu o sylwadau'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol cyn gwneud cynnig terfynol ar Raglen Gyfalaf 2022/23.

(2) Er mwyn ariannu bidiau cyfalaf sy'n ymwneud â gwasanaethau statudol sy'n lleihau risg ac yn gwella diogelwch y cyhoedd.

(3) Gan ystyried y cynnwys ynddo a thrafodaethau yn y cyfarfod.

711 MATER Y BYDD Y CADEIRYDD WEDI PENDERFYNU YN BRYD –

ARGYMHELLWYD – BOD y mater canlynol, yr oedd y Cadeirydd wedi penderfynu ei fod yn fater brys am y rheswm a roddwyd o dan y pennawd munud.

712 Y SEFYLLFA COVID-19 DDIWEDDARAF YM MRO MORGANNWG –

(Brys oherwydd yr angen i gynnwys Aelodau cyn cyfnod y Nadolig o'r sefyllfa bresennol o ran pandemig Coronafirws)

Cyflwynwyd y wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa ddiweddaraf am y pandemig gan gynrychiolydd o dîm iechyd cyhoeddus lleol Caerdydd a'r Fro ar y cyd â'r Rheolwr Gyfarwyddwr.

Y pwyntiau allweddol o'r cyflwyniad hwn oedd:

- Roedd y gyfradd achosion gyffredinol ar gyfer COVID-19 wedi bod yn sefydlog yn y Fro gyda'r broses o gyflwyno'r brechlyn a'r pigladau atgyfnerthu ond roedd wedi dechrau codi wrth i'r amrywiolyn Omicron ddod i'r amlwg ym mis Rhagfyr 2021, gyda'r grwpiau oedran yr effeithiwyd arnynt fwyaf ar hyn o bryd yn grwpiau oedran 20–29 oed yn ogystal â phobl ifanc 30–39 oed. Yn y rhai dros 60 oed dim ond cynnydd araf a fyddai wedi digwydd a byddai'n rhaid

gweld sut y byddai hyn yn troi'n ysbyty (cymharol isel ar hyn o bryd), ac a fyddai'n cael ei fonitro'n agos oherwydd y disgwiliad y byddai'n cymryd unrhyw le rhwng wythnos a phythefnos i ymddangos ar y ffigurau a gasglwyd.

- Roedd achosion cyffredinol yr amrywiolyn Omicron wedi codi'n gynt yng Nghaerdydd a'r Fro yn ddiweddar, gyda dros 80% o achosion Covid bellach yn cael methiant targed genynnau S (SGTF), dangosydd o amrywiolyn Omicron, gyda Chaerdydd a'r Fro yn 'fan poeth' yng Nghymru ar hyn o bryd.
- Er nad oedd brechiadau COVID-19 blaenorol mor effeithiol ar Omicron ag a gawsant gyda Delta, roedd yn ymddangos bod y pigiad atgyfnerthu yn atal yr amrywiolyn Omicron rhag achosi salwch difrifol mewn pobl heintiedig. Roedd hefyd yn ymddangos bod rhai arwyddion o astudiaethau biolegol y gallai Omicron fod yn haint ychydig yn llai difrifol.
- Roedd rhaglen atgyfnerthu gyflymach yn cael ei gweithredu, a byddai mesurau cyffredinol fel ysgolion yn cael eu gohirio ar ddechrau tymor y gwanwyn a'r potensial ar gyfer dysgu o bell / cyfunol yn cael eu defnyddio mewn ymateb i'r amrywiolyn newydd hwn, gyda Chymru'n symud i lefel rhybudd 2 wedi'i haddasu, megis llai o gymysgu ac ymgynnull, yn ogystal â bod rheoli Omicron bellach yn 'fusnes fel arfer' h.y. nid oes angen i gysylltiadau sydd wedi'u brechu'n llawn o dan 17 oed ynysu ond argymhellir profion llif ochrol dyddiol.
- Byddai ymateb Caerdydd a'r Fro hefyd yn cynnwys olrhain cysylltiadau cadarn a chyfarfodydd rheolaidd h.y., tîm rheoli digwyddiadau rhanbarthol (RhDRh) a RhDRh Arweinyddiaeth.
- I grynhoi, roedd yn ansicr ar hyn o bryd beth fyddai effaith Omicron ar y gweithlu, ysbytai, ac ati a beth fyddai ei ddifrifoldeb yn y pen draw; fodd bynnag, roedd mesurau a fyddai'n cael eu rhoi ar waith i helpu i liniaru'r effeithiau hyn a lleihau trosglwyddiad, a disgwylir i 'don' Omicron fod yn fyr ac yn brigo'n gyflym.

Yn dilyn y cyflwyniad, cafodd y sylwadau a'r cwestiynau dilynol eu codi gan y Pwyllgor:

- O ran pwynt y Cynghorydd Thomas am anawsterau canslo / aildrefnu apwyntiadau atgyfnerthu, esboniwyd bod mwy o staff yn cael eu recriwtio er mwyn ateb y galw am gysylltiadau o'r fath yn y ganolfan alwadau frechu a chyda'r rhaglen atgyfnerthu hefyd yn parhau i gael ei chyflwyno yn y Flwyddyn Newydd.
- O ran pwynt y Cynghorydd Driscoll ar ba mor berthnasol yw Llundain fel y meincnod i Gymru a rhannau eraill o'r DU ar sut y byddai'r amrywiolyn Omicron yn datblygu yn eu hardaloedd, yn enwedig gyda'r gwahaniaethau mewn dwysedd poblogaeth yng Nghymru a chyfraddau brechu uwch, roedd yn rhy gynnar i ddweud a fyddai Cymru a'r gwledydd cartref eraill yn profi ton Omicron yn wahanol, oherwydd cyfraddau brechu uwch a ffactorau eraill, o gymharu â'r rhai a welwyd yn Llundain.
- Cododd y Cadeirydd nifer o faterion, gan gynnwys:
  - Effeithiolrwydd Profion Llif Unffordd (PLIUau); dywedodd Asiantaeth Diogelwch Iechyd y DU (UKHSA) fod y PLIUau yn dal i weithio'n berffaith dda, gyda'r PCR (adwaith cadwyn polymerase) fel y prawf cadarnhau os oes angen.

- O ran pa mor hir y mae'n ei gymryd i'r dos atgyfnerthu weithio, awgrymodd astudiaethau cynnar y gallai gymryd rhwng ychydig ddyddiau a phythefnos i gynhyrchu gwrthgyrff effeithiol.
- O ran brechu plant pum mlwydd oed, mae'n ymddangos bod hyn yn berthnasol i blant risg uchel / agored i niwed rhwng 5-10 oed yn unig, fel yr awgrymwyd gan y Cyd-bwyllgor ar Frechu ac Imiwneiddio, gyda llywodraeth Cymru (LIC) yn dilyn yr un llwybr hefyd, mae'n debyg.
- O ran a ddylai plant wisgo mygydau wyneb, adolygwyd hyn o bryd i'w gilydd gan nifer o wahanol gyrff am eu heffeithiolrwydd a'u priodoldeb. Ar hyn o bryd roedd yr anfanteision yn drech na'r manteision i blant ifanc wisgo mygydau e.e. nid yn gwisgo'r mwgwd yn iawn.
- Ymdriniwyd â chwestiwn y Cynghorydd Carroll ar sut yr oedd profiad 'ysgafnach' De Affrica gyda Omicron wedi effeithio ar bolisi Llywodraeth Cymru, os o gwbl. Arweiniwyd Caerdydd a'r Fro gan bolisi a chyngor Llywodraeth Cymru a arweiniwyd, yn eu tro, gan Grŵp Cynghori Technegol Llywodraeth Cymru a edrychodd ar brofiad gwahanol wledydd, gan ystyried y gwahaniaethau a'r tebygrwydd â phoblogaeth y DU, ac asesu perthnasedd y sefyllfa leol fel y bo'n briodol (e.e. poblogaeth gymharol ifanc De Affrica yn erbyn un hŷn Cymru) a allai effeithio ar ddifrifoldeb effeithiau Omicron ar y boblogaeth leol.
- Amlinellodd y Rheolwr Gyfarwyddwr y cyfyngiadau a fyddai'n effeithio ar Gymru a Bro Morgannwg o 6am fore Gŵyl San Steffan, o ymbellhau cymdeithasol i staff sy'n gweithio gartref lle bynnag y bo modd, i ysgolion gael dau ddiwrnod cynllunio ac oedi cyn dechrau tymor y Gwanwyn. O safbwynt sefydliadol, ystyriwyd hyn i gyd gan Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor a'i gofrestru fel rhan o gofrestr risg gorfforaethol y Cyngor, gyda monitro'r meysydd addysg a gofal cymdeithasol yn arbennig o bwysig.
- Dilynodd y Cynghorydd Carroll drwy ofyn pa gynlluniau wrth gefn a gafodd y cyngor ar ymdrin ag absenoldebau / effeithiau staff posibl i wasanaethau rheng flaen y Cyngor oherwydd Omicron. Ymatebodd y Rheolwr Gyfarwyddwr fod hyn wedi cael ei ystyried yn ofalus ers peth amser er mwyn meithrin gallu i mewn i'r system lle'r oedd bylchau ar gyfer gwasanaethau rheng flaen allweddol ac ar gyfer gofal cymdeithasol h.y. recriwtio llwybr carlam ar gyfer gofal cymdeithasol a phreswyl dros gyfnod y Nadolig.
- O ran pwynt y Cadeirydd ar Ysgolion a'u hangen am eglurder a sicrwydd ar ddysgu o bell neu wyneb yn wyneb ar ôl y Nadolig, cafwyd trafodaethau parhaus gyda Llywodraeth Cymru a fyddai'n cael eu cyfleu i ysgolion a rhieni cyn i Dymor y Gwanwyn ddechrau.
- Yn olaf, roedd y Cynghorydd John am ganmol gwaith staff gofal cymdeithasol yn ystod y pandemig, yr oedd ganddo brofiad uniongyrchol ohono. Roedd hefyd am ganmol gwaith a gwydnwch holl staff rheng flaen y Cyngor fel y timau sbwriel yn ystod COVID-19 gan ddweud 'pan fydd y gwaith yn mynd yn anodd, mae'r Fro'n mynd yn ei blaen.' Teimpladau a adleisiwyd gan y Cadeirydd a'r Pwyllgor cyfan.

Gwnaeth y Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad sydd ynddo,

ARGYMHELLWYD – NODI'R cyflwyniad ar y sefyllfa COVID-19 ddiweddaraf ym Mro Morgannwg.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys y cyflwyniad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.